

Het wetsvoorstel Wet bestuur en toezicht rechtspersonen en de semipublieke sector: een betere aansluiting op Boek 2 BW is wenselijk

Mr. dr. A.G.H. Klaassen, datum 20-08-2017

Datum	20-08-2017
Auteur	Mr. dr. A.G.H. Klaassen ^[1]
Folio weergave	Download gedrukte versie (PDF)
Vakgebied(en)	Ondernemingsrecht / Algemeen

Het wetsvoorstel Wet bestuur en toezicht rechtspersonen (WBTR) brengt vooral wijzigingen mee voor de stichting. Onderwijsinstellingen, woningcorporaties en zorginstellingen zijn vaak stichtingen. Met de WBTR wordt de Woningwet aangepast. De onderwijswetten, zoals de Wet op het Hoger Onderwijs en wetenschappelijk onderzoek en de Wet toelating zorginstellingen voor de zorgsector worden daarentegen niet door de WBTR gewijzigd. De vraag kan zijn, of de voorgestelde aanpassingen voldoende zijn, of dat er meer aanpassingen gewenst zijn. Hierbij moet het schrappen van overbodige regels het uitgangspunt zijn. Herhaling van Boek 2 BW-regels in sectorale wetgeving is niet nodig. De aanbevelingen voor aanpassing van de sectorale wetten zijn als volgt. In sectorale wetten de term 'raad van toezicht' vervangen door de Boek 2 BW-term 'raad van commissarissen'. De eis dat commissarissen natuurlijke personen dienen te zijn, kan worden geschrapt in de Woningwet. Voor zover de taakomschrijving van de raad van toezicht in sectorale wetten overeenkomt met de algemene taakomschrijving in Boek 2 BW kan deze worden geschrapt. Dit geldt voor de zorgsector. De bevoegdheid tot schorsing van een bestuurder, de benoeming en het ontslag van leden van de raad van toezicht en de goedkeuringsrechten van de raad van toezicht dienen voor de onderwijssector en de zorgsector in de sectorale wetgeving te worden vastgelegd. Door de Woningwet en het Uitvoeringsbesluit WTZi dient het monistisch bestuursmodel niet langer uitgesloten te worden. De zinsnede in de Woningwet over de norm van de taakvervulling van commissarissen dient te vervallen. Indien nodig kan sectorale wetgeving art. 2:138/2:248 BW van overeenkomstige toepassing verklaren. Dit is passend voor de zorgsector. De aanwijzingsbevoegdheid van de minister in de onderwijswetgeving en de zorgwetgeving dient te worden heroverwogen. Ook in heroverweging dient te worden genomen de ontslagbevoegdheid van de Ondernemingskamer in de Woningwet. Kortom, een betere aansluiting van sectorale wet- en regelgeving op Boek 2 BW is gewenst.

1. Inleiding

Het wetsvoorstel Wet bestuur en toezicht rechtspersonen (WBTR)^[2] is in juni 2016 door de Minister van Veiligheid en Justitie (VenJ) aangeboden aan de Tweede Kamer. Met deze wet wordt een aantal regels dat al geldt voor de NV en de BV verplaatst naar de algemene titel van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek (Boek 2 BW). Door de bedoelde regels op te nemen in het algemene gedeelte, gaan zij ook gelden voor de vereniging, de coöperatie, de onderlinge waarborgmaatschappij (OWM)

en de stichting. Onderwijsinstellingen, woningcorporaties en zorginstellingen zijn vaak stichtingen. De rechtsvorm stichting^[3] en de semipublieke sector staan centraal in deze bijdrage.

Met de WBTR wordt een aantal sectorale wetten, zoals de Woningwet (Wonw), aangepast.^[4] Deze aanpassingen betreffen (i) de gewijzigde nummering van de bepalingen in Boek 2 BW; en (ii) het schrappen van bepalingen die hetzelfde regelen als de nieuwe bepalingen in Boek 2 BW.^[5] Sectorale wetten, die gelden voor het onderwijs, zoals de Wet op het Hoger Onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW) en de Wet toelating zorginstellingen (WTZi) voor de zorgsector, worden door de WBTR niet gewijzigd.

De vraag kan zijn, of de voorgestelde aanpassingen voldoende zijn, of dat er meer aanpassingen gewenst zijn.

De opzet van deze bijdrage is als volgt. In paragraaf 2 besteed ik aandacht aan de achtergrond van de WBTR. Paragraaf 3 behandelt de verhouding tussen (de nieuwe bepalingen van) Boek 2 BW en de sectorale wetten. In paragraaf 4-9 wordt voor een aantal onderwerpen een vergelijking gemaakt tussen de wijzigingen in Boek 2 BW en de daarop betrekking hebbende bepalingen in de sectorale wetten. De conclusie en aanbevelingen volgen in paragraaf 10.

2. Achtergrond

Het wetsvoorstel WBTR vormt de hoeksteen van de maatregelen ter verbetering van de kwaliteit van bestuur en toezicht bij stichtingen (en verenigingen) in de semipublieke sector.^[6] Na een aantal incidenten in de semipublieke sector, zoals Amarantis (onderwijs), Vestia (woningcorporaties) en Meavita (zorg), wil het kabinet een aantal zaken sectoroverstijgend regelen.^[7] Het kabinet heeft besloten om de taken en verantwoordelijkheden van interne toezichthouders in de semipublieke sector een duidelijkere wettelijke grondslag in Boek 2 BW te geven.^[8] De voorgestelde aanpassingen van Boek 2 BW volgen nadat de laatste jaren in verschillende sectorale wetgeving al het een en ander is gewijzigd. De Ministers van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), Wonen en Rijksdienst (W&R) en Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) hebben al gewerkt aan de concretisering en/of uitbreiding van taken van interne toezichthouders door sectorspecifieke wetsvoorstellen.^[9] Een belangrijk element van het wetsvoorstel WBTR is dat in Boek 2 BW wordt geregeld dat stichtingen (en verenigingen) ervoor kunnen kiezen om een raad van commissarissen in te stellen.^[10] Stichtingen die hiervoor kiezen moeten zich dan houden aan de Boek 2 BW-regels die gelden voor de raad van commissarissen. Overlap tussen de nieuwe bepalingen in Boek 2 BW na invoering van de WBTR en de sectorale wetten ligt om die reden voor de hand.

3. Verhouding WBTR en sectorale wetgeving

Doel van het wetsvoorstel is de wettelijke regeling van rechtspersonen in Boek 2 BW aan te vullen en te verduidelijken.^[11] Boek 2 BW moet daardoor beter bruikbaar worden als basisregeling volgens de memorie van toelichting (MvT).^[12] Hoe is de verhouding tussen de nieuwe bepalingen in Boek 2 van de WBTR en de sectorale wetten?

Het wetsvoorstel WBTR brengt volgens de MvT geen (inhoudelijke) wijziging in hetgeen in bijzondere wetgeving voor specifieke sectoren is bepaald. De sectorale wetten worden aangepast aan de gewijzigde nummering van de bepalingen van Boek 2 BW. Daarbij worden ook bepalingen geschrapt

die hetzelfde onderwerp regelen als de bepalingen die met dit wetsvoorstel worden opgenomen in het algemene gedeelte van Boek 2 BW. Overbodige bepalingen komen dus te vervallen.^[13] De volgende paragrafen laten zien dat dit uitgangspunt niet consistent is toegepast.

Bovendien is het de bedoeling dat de sectorale wetten aanknopen bij de voorgestelde basisregeling in Boek 2 BW. In sectorspecifieke regelgeving kunnen eventueel aanvullende regels worden gesteld. Afwijking van de (basis)regeling in Boek 2 BW is daarbij mogelijk, zo staat in de MvT.^[14]

De keuze voor een basisregeling in Boek 2 BW is terecht. Onderwerpen die sectoroverstijgend zijn dienen in algemene wetgeving, zoals Boek 2 BW, opgenomen te worden. Niettemin zullen aanvullende regels in sectorspecifieke regelingen in mijn ogen nodig zijn omdat Boek 2 BW (slechts) een basisregeling gaat bevatten.^[15]

Welke sectorale wet- en regelgeving geldt voor onderwijsinstellingen, woningcorporaties en zorginstellingen?

3.1 Onderwijsinstellingen

Voor de onderwijssector gelden verschillende wetten: de Wet op het primair onderwijs (WPO), de Wet op het voorgezet onderwijs (WVO), de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB) en de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW). Deze wetten zijn herzien in 2010.^[16] De volgende governancecodes gelden voor het onderwijs: de Code Goed Bestuur Primair Onderwijs 2014, de Code Goed onderwijsbestuur VO 2015, de Branchecode goed bestuur in het MBO 2014, de Branchecode goed bestuur hogescholen 2013 en de Code goed bestuur universiteiten 2013. De Minister van OCW heeft al aangekondigd deze onderwijswetten aan te passen om ontbrekende bepalingen in te voeren als aanvulling op de WBTR.^[17]

3.2 Woningcorporaties

De Woningwet is in 2015 door de Herzieningswet toegelaten instellingen volkshuisvesting en de Wet van 20 maart 2015 tot wijziging van de Herzieningswet toegelaten instellingen volkshuisvesting (de 'Novelle') herzien.^[18] Voor woningcorporaties geldt de Governancecode woningcorporaties 2015. De Minister voor W&R heeft met de Veegwet wonen,^[19] die per 1 juli 2017 in werking is getreden,^[20] onder meer het initiatief genomen om de Woningwet te laten aansluiten op de voorgestelde bepalingen in Boek 2 BW.

3.3 Zorginstellingen

In de zorgsector heeft er geen wetswijziging plaatsgevonden en is het bij plannen gebleven. In het wetsvoorstel Wet cliëntenrechten zorg (wetsvoorstel Wcz^[21]) zou een paragraaf Goed bestuur komen, dat later, na het opknippen van deze wet, in een apart wetsvoorstel zou komen.^[22] In 2015 heeft de Minister van VWS afgezien van de invoering van een wet Goed bestuur in de zorg, mede door het verwachte wetsvoorstel WBTR.^[23] Voor zorginstellingen geldt de Wet toelating zorginstellingen (WTZi). De aanvullingen op Boek 2 BW staan in het Uitvoeringsbesluit WTZi.^[24] Daarnaast geldt per 1 januari 2017 voor zorginstellingen de Governancecode Zorg.

4. Raad van commissarissen

4.1 Grondslag

In het huidige Boek 2 BW is voor de stichting niet voorzien in een uitdrukkelijke grondslag voor de instelling van een raad van commissarissen.^[25] Met dit wetsvoorstel wordt in art. 2:11 BW (nieuw) een bepaling opgenomen over de instelling van een raad van commissarissen.

Aangezien Boek 2 BW na invoering van de WBTR alleen de grondslag voor het instellen van een raad van commissarissen bevat, is nog steeds sectorale wet- of regelgeving nodig voor het verplicht instellen van een raad van commissarissen. Voor het middelbaar beroepsonderwijs en het hoger onderwijs is een raad van toezicht het uitgangspunt.^[26] In het primair en voorgezet onderwijs kan worden gekozen voor een raad van toezicht model.^[27] Woningcorporaties kennen daarentegen verplicht een raad van toezicht.^[28] Dit geldt ook voor zorginstellingen.^[29]

In tegenstelling tot de Boek 2 BW-term 'raad van commissarissen' is in de meeste^[30] sectorale wetten de term 'raad van toezicht' de gebruikelijke term voor het intern toezichthoudend orgaan. In de Veegwet wonen wordt, vooruitlopend op de WBTR, al meegenomen dat de term 'raad van toezicht' in de hele Woningwet wordt vervangen door 'raad van commissarissen'.^[31]

Gezien de verscheidenheid van stichtingen is het in mijn ogen ook niet wenselijk dat de verplichting tot het hebben van een raad van commissarissen in Boek 2 BW wordt vastgelegd.^[32] Sectorale wetgeving is daarvoor de aangewezen plaats. De vraag is of het gebruik van beide termen, 'raad van commissarissen' en 'raad van toezicht', wenselijk is. Uit de taakomschrijving in de sectorale wetten blijkt dat het in alle gevallen gaat om een raad van commissarissen als bedoeld volgens het toekomstige Boek 2 BW. Mijn aanbeveling is ook voor de andere sectoren die de term 'raad van toezicht' hanteren bij een volgende (sectorale) wetswijziging over te gaan op de term van Boek 2 BW^[33] om eventuele verwarring te voorkomen.^[34]

4.2 Aantal commissarissen en het zijn van natuurlijke persoon

Met de WBTR komt in art. 2:11 lid 1 BW (nieuw) te staan dat de raad van commissarissen bestaat uit een of meer natuurlijke personen.^[35]

Volgens de Woningwet bestaat de raad van toezicht uit drie of meer natuurlijke personen.^[36] Het Uitvoeringsbesluit WTZi bevat geen dergelijke eis. Overigens stond deze eis wel in het wetsvoorstel Wcz. Daarin was opgenomen dat de raad van toezicht uit ten minste drie leden bestaat en dat de leden natuurlijke personen zijn.^[37]

Voor het onderwijs wordt alleen in de WHW bepaald dat het aantal leden van de raad van toezicht uit ten minste drie leden en ten hoogste vijf leden bestaat.^[38] Daarbij bepaalt de WHW niet expliciet dat deze leden natuurlijke personen moeten zijn. Dit kan wel worden afgeleid uit de WHW, nu wordt gesproken van een evenwichtige verdeling van de zetels over mannen en vrouwen.^[39] Ook de onderwijscodes laten zich over de eis dat interne toezichthouders natuurlijke persoon dienen te zijn niet uit.

Door art. 2:11 BW (nieuw) kan voor de Woningwet de eis van natuurlijke persoon zijn voor commissarissen worden geschrapt. Dit blijkt niet uit de artikelen van het wetsvoorstel WBTR over de aanpassingen van de Woningwet (of de Veegwet wonen).^[40] Voor het gewenste aantal commissarissen is en blijft sectorale wetgeving op haar plaats.

4.3 Taak en bevoegdheden van de raad van commissarissen

4.3.1 Taak

In Boek 2 BW wordt met de WBTR een taakomschrijving voor de raad van commissarissen opgenomen die overeenkomt met de al vastgelegde taakomschrijving bij de NV, BV, coöperatie en OWM.^[41] In art. 2:11 lid 2 BW (nieuw) wordt deze taak van de raad van commissarissen als volgt omschreven:

“De raad van commissarissen heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in de rechtspersoon en de daaraan verbonden onderneming of organisatie. De raad van commissarissen staat het bestuur met raad terzijde.”^[42]

Daarnaast kunnen de statuten aanvullende bepalingen bevatten over de taak van de raad van commissarissen en van zijn leden, zo staat in hetzelfde lid 2.

De te behandelen sectorale wetten bevatten al een (algemene) taakomschrijving voor de raad van toezicht. Op grond van de Woningwet en het Uitvoeringsbesluit WTZi houdt de raad van toezicht toezicht op het beleid van het bestuur en de algemene gang van zaken en de raad staat het bestuur met raad ter zijde.^[43] Dit komt grotendeels overeen met wat in Boek 2 BW komt te staan. Met het wetsvoorstel WBTR vervalt dan ook de taakomschrijving in de Woningwet.^[44]

De taakomschrijving van de raad van toezicht is in de sectorale onderwijswetten enigszins afwijkend van de toekomstige bepalingen in Boek 2 BW. De raad van toezicht houdt in het onderwijs toezicht op de uitvoering van werkzaamheden en de uitoefening van de bevoegdheden door het bestuur en staat het bestuur met raad ter zijde.^[45] Daarnaast bevatten alle onderwijswetten een opsomming van taken. Deze opsomming is niet voor elke onderwijssector geheel hetzelfde.^[46] Het gaat om taken waarmee het intern toezicht minimaal is belast.^[47] Een specifieke taak is bijvoorbeeld het toezien op de rechtmatige verwerving en op de doelmatige en rechtmatige bestemming en aanwending van de verkregen middelen van de (onderwijs)instelling.^[48]

Een taakomschrijving in sectorale wetten waarin de taakomschrijving van Boek 2 BW wordt herhaald is mijns inziens overbodig.^[49] Met het wetsvoorstel WBTR vervalt, zoals gezegd, de taakomschrijving in de Woningwet. Dit zou ook kunnen voor het Uitvoeringsbesluit WTZi.^[50] Voor de onderwijswetten ligt dit waarschijnlijk lastiger gezien het toepassingsbereik van de desbetreffende bepalingen.^[51] Voor zover het gaat om het expliciteren van specifieke taken kunnen sectorale wetten daarin mijns inziens voorzien,^[52] mocht daaraan behoefte zijn,^[53] zoals blijkt uit de onderwijswetten. Het gaat om een aanvulling op de voorgestelde basisregeling in Boek 2 BW.^[54]

4.3.2 Bevoegdheden

Met het wetsvoorstel WBTR komt in art. 2:11 lid 8 BW (nieuw) te staan dat de raad van commissarissen bevoegd is iedere bestuurder te allen tijde te schorsen, tenzij de statuten anders bepalen.^[55] Voor stichtingen gaat gelden dat de statuten de benoeming en ontslag van commissarissen moeten regelen, aldus art. 2:286 lid 4 onder c BW (nieuw). In de praktijk komen deze bevoegdheden bij een stichting vaak aan de raad van toezicht toe. Dit geldt ook voor de bezoldiging van commissarissen. De bezoldiging van de commissarissen wordt vastgesteld op de wijze die daartoe in de statuten is voorzien, aldus art. 2:11 (nieuw) lid 11 BW. In art. 2:11 lid 2 BW (nieuw) wordt bepaald dat de statuten aanvullende bepalingen kunnen bevatten omtrent de bevoegdheden van de raad van commissarissen en van zijn leden.

Vraag is of het een en ander is vastgelegd in de sectorale wetten. Zowel op grond van de onderwijswetten als de Woningwet is de raad van toezicht bevoegd tot schorsing van de bestuurder.^[56] Voor de zorgsector staat deze bevoegdheid in de van toepassing zijnde code.^[57] De leden van de raad van toezicht worden benoemd door coöptatie. Voor de woningcorporatiesector staat deze benoemingsbevoegdheid in de wet.^[58] Voor de zorgsector is deze bevoegdheid geregeld in de governancecode.^[59] Voor het onderwijs geldt dat deze bevoegdheid impliciet dan wel expliciet uit de governancecodes voortvloeit.^[60] De leden van de raad van toezicht worden in de onderwijssector en de zorgsector ontslagen door de raad van toezicht. Deze bevoegdheid van de raad van toezicht is voor de zorg geregeld in de van toepassing zijnde governancecode.^[61] Voor het onderwijs staat dit alleen expliciet in de governancecode voor het middelbare beroepsonderwijs.^[62] Bij woningcorporaties kunnen leden van de raad van toezicht alleen worden ontslagen door de Ondernemingskamer. Deze ontslagbevoegdheid is opgenomen in de (Woning)wet.^[63] Ik kom op deze bevoegdheid in paragraaf 9 terug.

De wijze van vaststelling van de bezoldiging van de leden van de raad van toezicht is, met uitzondering van hogescholen, geregeld in de governancecodes voor het onderwijs en de zorg. In deze governancecodes staat meestal dat de raad van toezicht zijn eigen honorering bepaalt.^[64] Daarnaast heeft de raad van toezicht in de Woningwet en de onderwijswetten de bevoegdheid (bestuurs)besluiten goed te keuren. De opsomming verschilt per sectorale wet.^[65] Voor de zorgsector wordt niet in het Uitvoeringsbesluit WTZi maar in de Governancecode Zorg een opsomming van besluiten genoemd waaraan de raad van toezicht zijn goedkeuring moet geven. Volgens deze code moet deze opsomming in de statuten worden opgenomen.^[66] Het wetsvoorstel Wcz bevatte wel een bepaling over besluiten die onderworpen waren aan de goedkeuring van de raad van toezicht.^[67]

Mijn voorkeur heeft het om belangrijke bevoegdheden die dwingend aan de raad van toezicht moeten toekomen in verband met de *checks and balances* in sectorale wetgeving op te nemen.^[68] Afwijking van deze bevoegdheden in de statuten of door bepalingen in een sectorale governancecode is dan niet mogelijk. Hiertoe behoren in geval van een stichting de bevoegdheid tot schorsing van de bestuurder, de benoeming en ontslag van leden van de raad van toezicht en de belangrijkste goedkeuringsbevoegdheden van de raad van toezicht. Deze aanvulling in sectorale wetten op Boek 2 BW is nodig, aangezien voor deze bevoegdheden in Boek 2 BW niet wordt geregeld welk orgaan bevoegd is.^[69] Mijn aanbeveling is dat sectorale wetgeving in de onderwijssector en de zorgsector de (beperkte) bevoegdheden van de raad van toezicht in Boek 2 BW aanvullen, onder andere met de bevoegdheden zoals hiervoor genoemd.

4.4 Belet of ontstentenis van bestuurders en commissarissen

Met het wetsvoorstel WBTR dienen de statuten voorschriften te bevatten over de wijze waarop in de uitoefening van de taken en bevoegdheden voorlopig wordt voorzien in geval van ontstentenis of belet^[70] van elk van de bestuurders of commissarissen, aldus art. 2:9 lid 6 BW (nieuw) en art. 2:11 lid 7 BW (nieuw).

De Woningwet is de enige wet die over het onderwerp, ontstentenis en belet van bestuurders en commissarissen, bepalingen bevat.^[71] Door de WBTR worden de bepalingen in de Woningwet overbodig. In het wetsvoorstel WBTR worden deze bepalingen dan ook geschrapt.^[72] In de onderwijswetten en de zorgwetgeving ontbreken regels over ontstentenis en belet van bestuurders en toezichthouders. Wel staat in sommige (onderwijs)governancecodes een nadere invulling hoe te

handelen bij ontstentenis of belet.^[73]

In de sectorale governancecodes kan in aanvulling op Boek 2 BW worden vastgelegd wat wenselijk is of niet bij het vervangen van de bestuurder of commissaris. Bijvoorbeeld of een commissaris die de bestuurder vervangt weer mag terugkeren in de raad van commissarissen.^[74] Governancecodes zijn mijns inziens de aangewezen plek voor dergelijke regels.

4.5 Informatieverstrekking aan de raad van commissarissen

Met de WBTR dient het bestuur op grond van art. 2:11a BW (nieuw) de raad van commissarissen tijdig de voor de uitoefening van zijn taak noodzakelijke gegevens te verschaffen. Daarnaast stelt het bestuur de raad van commissarissen ten minste een keer per jaar schriftelijk op de hoogte van de hoofdlijnen van het strategisch beleid, van de algemene en financiële risico's en van de gebruikte beheers- en controlesystemen, aldus lid 2 van dezelfde bepaling.

In de Woningwet staat (bijna) exact dezelfde bepaling.^[75] Met het wetsvoorstel WBTR komt deze bepaling dan ook te vervallen.^[76] De verplichting tot informatieverstrekking staat in andere bewoordingen ook in de WHW.^[77] De andere onderwijswetten bevatten hierover geen bepaling. Bij deze onderwijsinstellingen bestaat een vergelijkbare verplichting op grond van de verschillende codes.^[78] Een soortgelijke bepaling als art. 2:11a BW (nieuw) zou in de zorgwetgeving komen.^[79] Momenteel staat een vergelijkbare tekst in de Governancecode Zorg.^[80] Daarnaast staat in deze code dat de raad van bestuur en raad van toezicht de afspraken over de informatievoorziening voor de raad van toezicht vastleggen.

Mijn aanbeveling is om naast de bepaling in Boek 2 BW in sectorale governancecodes de benodigde informatie en de wijze waarop informatie dient te worden verschaft aan de raad van toezicht te omschrijven.

5. Monistisch bestuursmodel

Het wetsvoorstel WBTR biedt met art. 2:9a BW (nieuw) aan alle rechtspersonen de mogelijkheid om te kiezen voor een monistisch bestuursmodel of te wel het model. In sectorspecifieke regelgeving kan de keuze voor dit bestuursmodel wel worden uitgesloten, zo staat in de MvT.^[81]

Het monistisch bestuursmodel wordt uitgesloten in de Woningwet^[82] en het Uitvoeringsbesluit WTZi.^[83] Bij de totstandkoming van de Woningwet meldde de regering geen voordelen van een *one tier* model te zien omdat met dit model niet is gewaarborgd dat er voldoende kritische afstand is tussen bestuur en intern toezicht.^[84] Uit de nota van toelichting bij het Uitvoeringsbesluit WTZi blijkt dat aangesloten is bij de destijds voorkomende bestuursmodellen. Zorginstellingen maakten kennelijk geen gebruik van het *one tier* model.^[85]

Op grond van de WPO en de WVO (primair en voorgezet onderwijs) mogen onderwijsinstellingen kiezen voor een *one tier* model.^[86] De WEB en de WHW (middelbaar beroepsonderwijs en hoger onderwijs) sluiten een *one tier* model niet uit.^[87]

De heersende opvatting in de literatuur is dat goed bestuur en actief en onafhankelijk toezicht mogelijk is in zowel een raad van toezicht model als een *one tier* model.^[88] Indien een wet de mogelijkheid van een *one tier* model niet biedt, wordt dit gezien als een gemiste kans. Een wettelijke regeling die beide

bestuursmodellen faciliteert, is in mijn ogen wenselijk. Mijn aanbeveling is dat zowel de sectorale wet- en regelgeving voor de woningcorporatie- en de zorgsector wordt aangepast, zodat een monistisch bestuursmodel is toegestaan.^[89]

6. Norm voor taakvervulling van bestuurders en commissarissen

Door het wetsvoorstel WBTR wordt geregeld dat elke bestuurder en elke commissaris tegenover de rechtspersoon gehouden is tot een behoorlijke vervulling van zijn taak. Op grond van art. 2:9 lid 3 BW (nieuw) en art. 2:11 lid 4 BW (nieuw) dienen bestuurders en commissarissen zich bij de vervulling van hun taak te richten naar het belang van de rechtspersoon en de daaraan verbonden onderneming of organisatie. In de toelichting bij het voorontwerp van de WBTR stond dat in sectorale wetgeving kan worden voorgeschreven dat het toezichthoudend orgaan bij de vervulling van zijn taak specifiek acht moet slaan op bepaalde nader aan te duiden publieke belangen.^[90] Dit wordt niet herhaald in de MvT bij het wetsvoorstel.

De Woningwet maakt gebruik van deze mogelijkheid tot aanvulling van de (voorgestelde) norm in Boek 2 BW. In de Woningwet staat dat commissarissen zich bij de vervulling van hun taak richten naar het te behartigen maatschappelijke belang en naar het belang van de betrokken belanghebbenden naast het belang van de toegelaten instelling en de door haar in stand gehouden onderneming.^[91] Deze zinsnede in de Woningwet wordt door het wetsvoorstel WBTR niet aangepast. In de verschillende onderwijswetten staat geen norm waarnaar bestuurder en toezichthouders zich moeten richten.^[92] De onderwijscodes kennen daarover wel bepalingen.^[93] Het bestuur en het intern toezichtsorgaan van een onderwijsinstelling in het primair onderwijs dient zich te richten naar de opdracht als maatschappelijke instelling. In het voorgezet onderwijs gaat het voor het bestuur om de belangen van leerlingen en hun ouders, overige stakeholders, de onderwijsorganisatie en de samenleving. Voor het intern toezicht gaat het om het organisatiebelang en het publieke belang. In het middelbaar beroepsonderwijs dient rekening te worden gehouden met het instellingsbelang en het publieke belang. In het hoger onderwijs dienen de belangen van de betrokken instanties, organisaties en personen in overeenstemming met de maatschappelijke opdracht dan wel de maatschappelijke positie van de instelling te worden afgewogen.

Het Uitvoeringsbesluit WTZi bevat ook geen norm voor de taakvervulling van bestuurders en leden van de raad van toezicht. Voor zorginstellingen staat het belang waarnaar bestuurders en leden van de raad van toezicht zich moeten richten in de Governancecode Zorg.^[94] Bij de vervulling van zijn taak richt de raad van bestuur zich op het belang van de zorgorganisatie op korte en lange termijn, vanuit het perspectief van het realiseren van de maatschappelijke doelstelling van de zorgorganisatie en de centrale positie van de cliënt daarin. Daarbij maakt de raad van bestuur een zorgvuldige en evenwichtige afweging tussen de belangen van de cliënten, de publieke en maatschappelijke belangen, de belangen van medewerkers en de overige in aanmerking komende belangen van interne en externe belanghebbenden. De raad van toezicht richt zich bij de vervulling van zijn functies^[95] ook op het belang van de zorgorganisatie, vanuit het perspectief van het realiseren van de maatschappelijke doelstelling van de zorgorganisatie en de centrale positie van de cliënt daarin en toetst daarbij of de raad van bestuur alle in aanmerking komende belangen van de bij de zorgorganisatie betrokken belanghebbenden zorgvuldig en evenwichtig heeft afgewogen, aldus dezelfde

code.

In de literatuur wordt de aanvulling in de Woningwet dat bestuurders en toezichhouders zich ook dienen te richten naar het maatschappelijk belang als onwenselijk gezien.^[96] In mijn ogen is er geen verschil tussen de taakvervulling van bestuurders en leden van de raad van toezicht in de private sector en de semipublieke sector. Hooguit wordt er in semipublieke instellingen door hen een andere belangenafweging gemaakt^[97] en dat kan binnen de norm van Boek 2 BW. Mijn aanbeveling is de zinsnede in de Woningwet te schrappen. In sectorale governancecodes kan eventueel een aanvulling worden gegeven die als een inkleuring dient van de in Boek 2 BW genoemde norm.^[98]

7. Tegenstrijdig belang van bestuurders en commissarissen

Met het wetsvoorstel WBTR wordt ook de tegenstrijdig-belangregeling voor alle rechtspersonen in art. 2:9 lid 5 BW (nieuw) en art. 2:11 lid 6 BW (nieuw) geüniformeerd. Bij een tegenstrijdig belang mogen bestuurders (of commissarissen) niet deelnemen aan de beraadslaging en besluitvorming over het desbetreffende onderwerp en kan de beslissingsbevoegdheid verschuiven indien allen een tegenstrijdig belang hebben, tenzij de statuten anders bepalen. Bij een stichting is het noodzakelijk dat het besluit wordt genomen onder schriftelijke vastlegging van de overwegingen die aan het besluit ten grondslag liggen, tenzij de statuten anders bepalen.

In alle sectorale wetten ontbreekt een vergelijkbare regeling over tegenstrijdig belang.^[99] Dit geldt voor zowel de bestuurders als de commissarissen. De verschillende sectorale governancecodes geven echter wel regels.^[100] De meeste codes bevatten bepalingen waarin staat dat (de schijn van) belangenverstrengeling moet worden vermeden. Daarnaast bevatten de meeste codes een bepaling hoe de procedure verloopt bij een eventuele belangenverstrengeling. Er moet een melding worden gemaakt en inzicht worden gegeven in alle relevante informatie over het mogelijke tegenstrijdig belang en deze melding en informatie dient in vergadering te worden besproken. Dit vormt een waardevolle aanvulling op Boek 2 BW. Ook kan in een sectorale governancecode nader worden omschreven welke situaties ongewenst zijn. Het omgaan met belangenverstrengeling hoort te zijn uitgewerkt in een gedragscode op sector- of instellingsniveau, aldus de Minister van Economische Zaken.^[101] Ik sluit mij hierbij aan.

8. Aansprakelijkheid van bestuurders en commissarissen

Met de WBTR kan ten eerste elke commissaris^[102] intern aansprakelijk worden gesteld voor onbehoorlijke taakvervulling, aldus art. 2:11b BW (nieuw). Dit is een verruiming tot alle stichtingen, ook de niet-commerciële stichting.^[103]

In de Woningwet wordt de huidige regel van art. 2:9 BW, dat bestuurders aansprakelijk zijn voor onbehoorlijke taakvervulling al van overeenkomstige toepassing verklaard op de taakvervulling van commissarissen.^[104] In de onderwijssector bestonden plannen daartoe^[105] en datzelfde geldt

eveneens voor de zorgsector.^[106] Met het wetsvoorstel WBTR vervalt de desbetreffende verwijzing in de Woningwet.

Ten tweede kunnen met de WBTR zowel bestuurders als commissarissen in geval van faillissement jegens de boedel hoofdelijk aansprakelijk zijn voor het tekort, zo staat in art. 2:9c en art. 2:11c BW (nieuw). Naar huidig recht geldt dit niet voor de niet-commerciële stichting.^[107] Onderwijsinstellingen,^[108] en zorginstellingen^[109] zijn niet onderworpen aan de vennootschapsbelasting. Woningcorporaties zijn wel vennootschapsbelastingplichtig.^[110] Deze uitbreiding is, volgens de MvT, van belang omdat het ook bij die rechtspersonen kan voorkomen dat bestuurders en commissarissen zich schuldig maken aan fraude of andere vormen van ernstig taakverzuim.

In de huidige sectorale wetten worden de huidige art. 2:138 BW en art. 2:248 BW, waarin hetzelfde staat als in art. 2:9c en 2:11c BW (nieuw), niet van toepassing verklaard. De WBTR betekent een aanzienlijke aanscherping voor onderwijs- en zorginstellingen. Mede doordat sinds enige jaren door de overheid wordt toegelaten dat onderwijsinstellingen en zorginstellingen failliet kunnen gaan. Een faillissement van woningcorporaties is moeilijker voorstelbaar.^[111]

In mijn ogen schiet het wetsvoorstel WBTR met de uitbreiding van de faillissementsaansprakelijkheid tot niet-commerciële stichtingen als basisregeling te ver door. De Raad van State werpt mijns inziens terecht de vraag op waarom de huidige aansprakelijkheidsregeling moet worden uitgebreid naar alle overige stichtingen (en verenigingen).^[112] Een duidelijke reden voor de uitbreiding tot alle niet-commerciële stichtingen ontbreekt. In de consultatie was op deze uitbreiding al veel kritiek.^[113] In het wetsvoorstel is hieraan tegemoetgekomen door te bepalen dat het lid over het bewijsvermoeden niet geldt voor een onbezoldigd bestuurder van een stichting die niet aan de heffing van de vennootschapsbelasting is onderworpen.^[114]

Naar mijn mening dient de aansprakelijkheid van bestuurders en commissarissen in faillissement geregeld te worden in sectorale wetgeving, indien daaraan behoefte mocht bestaan. Deze faillissementsaansprakelijkheid zou alleen van toepassing moeten zijn in sectoren waar bestuurders en leden van de raad van toezicht een 'normale' bezoldiging ontvangen. Dat zal het geval zijn als zij volgens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) worden beloond. Dit kan dus een optie zijn voor de zorgsector.^[115] Voor sommige onderwijssectoren gaat deze aansprakelijkheid te ver. Dit betreft de onderwijssectoren waar nog sprake is van onbezoldigde bestuurders of onbezoldigde leden van de raad van toezicht.^[116] Het niet van toepassing zijn van het bewijsvermoeden is voor deze bestuurders en leden van de raad van toezicht in mijn ogen onvoldoende. Mijn aanbeveling is de huidige artikelen 2:138/2:248 BW te handhaven en, indien daarvoor gegronde redenen zijn, van overeenkomstige toepassing te verklaren in sectorale wetgeving.

9. Ontslag van bestuurders en commissarissen door rechter

Het wetsvoorstel WBTR bevat een aanpassing van art. 2:298 BW, het wetsartikel waarin het ontslag van een stichtingsbestuurder door de rechter staat. Door het wetsvoorstel worden de ontslaggronden van dit artikel verruimd. Een stichtingsbestuurder kan na invoering van de WBTR door de rechter worden ontslagen: (i) wegens verwaarlozing van zijn taak; (ii) wegens andere gewichtige redenen; (iii) wegens ingrijpende wijziging van omstandigheden op grond waarvan het voortduren van het

bestuurderschap in redelijkheid niet geduld kan worden; en (iv) wegens het niet of niet behoorlijk voldoen aan een bevel van de voorzieningenrechter.^[117] In de praktijk blijken de huidige ontslaggronden soms niet toereikend om het ontslag te bewerkstelligen van een bestuurder. De uitvoering van diensten of taken van publiek belang kan hierdoor in het gedrang komen bij stichtingen die actief zijn in de semipublieke sector, aldus de MvT.^[118] Een verzoek tot ontslag kan worden gedaan door het Openbaar Ministerie of een belanghebbende. Daarnaast gaat de regeling van art. 2:298 BW ook gelden voor commissarissen.^[119] Volgens de MvT kan deze basisregeling in sectorspecifieke wetgeving zo nodig worden aangevuld.^[120]

Van deze mogelijkheid tot aanvulling is gebruikgemaakt in de genoemde sectorale wetten. Deze wetten bevatten, naast de ontslagmogelijkheid in art. 2:298 BW, aanvullingen om bestuurders dan wel leden van de raad van toezicht te ontslaan.

De eerste mogelijkheid is op grond van een aanwijzingsbevoegdheid. Indien sprake is van wanbeheer van een of meer bestuurders of toezichthouders kan de Minister van OCW, afhankelijk van de toepasselijke onderwijswet, de rechtspersoon die de school in stand houdt dan wel de raad van toezicht een aanwijzing geven.^[121] De aanwijzing kan het ontslag van een van de bestuurders en leden van de raad van toezicht zijn.^[122] Bij zorginstellingen geldt dat de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ), als gemandateerde van de Minister van VWS, via een aanwijzing bestuurders en/of leden van de raad van toezicht kan ontslaan op grond van art. 27 Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg (WKKGZ).^[123] In het wetgevingstraject van de Woningwet is de mogelijkheid tot ontslag van een commissaris na een aanwijzing van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelatie (BZK) vervallen. De minister zou op grond hiervan kunnen optreden tegen een of meer commissarissen die niet in het belang van de volkshuisvesting handelen of stelselmatig een misleidende voorstelling geven van de gang van zaken.^[124] Een bezwaar tegen de ontslagbevoegdheid was dat de Minister van BZK daardoor de mogelijkheid kreeg personen te ontslaan die niet door hem zijn benoemd.^[125]

De tweede mogelijkheid is ontslag door de Ondernemingskamer. Op grond van de Woningwet is de Ondernemingskamer exclusief bevoegd een commissaris of de raad van commissarissen te ontslaan wegens verwaarlozing van zijn taak, wegens andere gewichtige redenen of wegens ingrijpende wijziging van de omstandigheden op grond waarvan het aanblijven als commissaris of als raad van commissarissen redelijkerwijs niet van de toegelaten instelling kan worden verlangd. Het verzoek kan worden ingediend door de toegelaten instelling, vertegenwoordigd door het bestuur,^[126] door de raad van toezicht of door de minister.^[127] Een soortgelijke bepaling zou gaan gelden voor de zorgsector.^[128]

Daarnaast geldt als derde mogelijkheid voor de besproken sectoren dat bestuurders en leden van de raad van toezicht kunnen worden ontslagen als voorziening binnen het enquêterecht op grond van art. 2:356 BW. Het gaat hier weliswaar om een procedure in Boek 2 BW, maar de kring van enquêtegerechtigden wordt uitgebreid door de genoemde sectorale wetten. In de Woningwet is deze bevoegdheid tot een enquêteverzoek toegekend aan de Minister van BZK en huurdersorganisaties.^[129] In de zorg dienen zorginstellingen in de statuten deze bevoegdheid toe te kennen aan een cliënten vertegenwoordigend orgaan, zo staat in het Uitvoeringsbesluit WTZi.^[130] In het voorontwerp tot wijziging van de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen (Wmecz) staat expliciet dat de cliëntenraad een verzoek tot enquête kan indienen.^[131] Voor het onderwijs geldt dat de Minister van OCW wilde onderzoeken of deze bevoegdheid kon worden toegekend aan medezeggenschapsorganen, maar de minister heeft hiervan uiteindelijk afgezien.^[132]

Kort samengevat, er bestaan vier mogelijkheden om bestuurders en leden van de raad van toezicht te ontslaan: (i) ontslag door de rechter op grond van art. 2:298 BW; (ii) ontslag door de minister (of een instantie die daartoe gemandateerd is); (iii) ontslag door de Ondernemingskamer; (iv) ontslag als voorziening in de enquêteprocedure. Dit roept een aantal vragen op.

Is het wenselijk dat een minister al dan niet via gemandateerde instantie een bestuurder of lid van de raad van toezicht kan ontslaan? De vraag is of voor de overheid een taak ligt om in te grijpen in de bestuurlijke verhoudingen van de rechtspersoon. In mijn ogen biedt art. 2:298 BW^[133] voldoende mogelijkheden om in die verhoudingen in te grijpen.^[134] Mijn aanbeveling is om naar aanleiding van de WBTR de aanwijzingsbevoegdheid van de ministers te heroverwegen.^[135]

Is het wenselijk dat naast art. 2:298 BW de Ondernemingskamer commissarissen kan ontslaan op grond van sectorale wetgeving? Deze bevoegdheid van de Ondernemingskamer in de Woningwet wordt door de WBTR overbodig.^[136] Art. 2:298 BW wordt, na invoering van de WBTR, ook van toepassing op commissarissen en de ontslaggronden van art. 2:298 BW zijn, na aanpassing door de WBTR, hetzelfde als de gronden in art. 33 lid 1 Woningwet. De ontslagbevoegdheid van de Ondernemingskamer in deze wet dient naar mijn mening te worden heroverwogen.^[137]

Is het wenselijk dat naast art. 2:298 BW de Ondernemingskamer bestuurders dan wel leden van de raad van toezicht als voorziening in de enquêteprocedure kan ontslaan? Het doel van de enquête is ruimer dan dat van art. 2:298 BW. Om die reden vind ik het niet bezwaarlijk dat deze procedures naast elkaar bestaan. Daarnaast kent art. 2:298 BW een ruime kring van belanghebbenden^[138] en het enquêterecht een limitatieve opsomming van gerechtigden. De uitbreiding van enquêtegerechtigden in sectorale wetgeving kan gewenst zijn. Daarbij moet zorgvuldig worden afgewogen of de juiste belanghebbenden toegang krijgen tot de enquêteprocedure. Hun belang dient zodanig groot te zijn dat het gerechtvaardigd is dat de rechtspersoon wordt geconfronteerd met een procedure die ingrijpende gevolgen heeft.^[139] Over de toekenning van deze bevoegdheid aan de Minister van BZK kan worden getwijfeld.^[140]

10. Conclusie en aanbevelingen

De vraag kan zijn, of de aanpassingen die het wetsvoorstel WBTR doet in de besproken sectorale wetgeving voldoende zijn, of dat er meer aanpassingen in sectorale wetgeving (of regelgeving) gewenst zijn. Het is goed dat Boek 2 BW een basisregeling gaat bevatten over onderwerpen die relevant zijn voor alle rechtspersonen. Aanvullende regels in sectorspecifieke regelingen zullen in mijn ogen nodig zijn omdat Boek 2 BW (slechts) een basisregeling bevat. Het schrappen van overbodige regels in sectorale wetten moet het uitgangspunt zijn. Herhaling van hetgeen in bepalingen in Boek 2 BW staat is in sectorale wetgeving niet nodig.

Mijn aanbeveling voor Boek 2 BW is de faillissementsaansprakelijkheid niet uit te breiden naar de niet-commerciële stichting^[141] en derhalve art. 2:138 en art. 2:248 BW te handhaven.

Mijn aanbevelingen voor de sectorale wet- en regelgeving zijn als volgt:

1. De term 'raad van toezicht' in sectorale wetten, indien mogelijk,^[142] vervangen door de Boek 2 BW-term 'raad van commissarissen' (zoals al is gebeurd in de Woningwet).
2. De eis dat commissarissen natuurlijke personen dienen te zijn, kan worden geschrapt in de Woningwet.

3. De taakomschrijving van de raad van toezicht in sectorale wetten kan, voor zover deze overeenkomt met de algemene taakomschrijving in Boek 2 BW, geschrapt worden. Dit geldt voor de zorgsector.
4. De bevoegdheid tot schorsing van een bestuurder, de benoeming en ontslag van leden van de raad van toezicht en de goedkeuringsrechten van de raad van toezicht dienen voor de onderwijssector en de zorgsector in de van toepassing zijnde sectorale wetten te worden vastgelegd.
5. Het monistisch bestuursmodel dient door de Woningwet en het Uitvoeringsbesluit WTZi niet uitgesloten te worden.
6. De zinsnede in de Woningwet over de norm van de taakvervulling van commissarissen dient te vervallen.
7. Indien nodig kan sectorale wetgeving art. 2:138/2:248 BW van overeenkomstige toepassing verklaren. Dit is passend voor de zorgsector.
8. De aanwijzingsbevoegdheid van de minister in de onderwijswetgeving en de zorgwetgeving^[143] dient te worden heroverwogen.
9. De ontslagbevoegdheid van de Ondernemingskamer in de Woningwet dient in heroverweging te worden genomen.

Mijn aanbevelingen voor de sectorale governancecodes zijn als volgt. Het is wenselijk dat de regeling over ontstentenis of belet in Boek 2 BW wordt aangevuld (bijvoorbeeld mag een commissaris die bestuurder heeft vervangen terugkeren). Dit geldt ook voor de plicht tot informatieverschaffing (bijvoorbeeld nader invulling van het begrip 'informatie' of de wijze waarop de informatie dient te worden verschaft). Ook kan de tegenstrijdig-belangregeling nader in sectorale governancecodes worden ingevuld (bijvoorbeeld bij wie moet de melding worden gedaan). Kortom, een betere aansluiting van sectorale wet- en regelgeving (en sectorale governancecodes) op Boek 2 BW is gewenst.

Voetnoten

[1]

Ageeth Klaassen is universitair docent ondernemingsrecht aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. Zij is lid van raden van toezicht in de eerstelijnsgezondheidszorg.

[2]

Kamerstukken II 2015/16, 34491, 2.

[3]

Publiekrechtelijke rechtspersonen en verenigingen, de andere rechtsvormen die voorkomen in deze sectoren, blijven buiten beschouwing. UMC's kunnen ook stichtingen zijn, op deze stichtingen is de WHW van toepassing. Deze laat ik ook buiten beschouwing, zie hierover A.G.H. Klaassen, '[Geen wetsvoorstel Goed bestuur in de zorg: terecht of niet?](#)', *TvGR* 2016, paragraaf 4 e.v.

[4]

Art. XII, zie [Kamerstukken II 2015/16, 34491, 2](#), p. 14. Daarnaast worden de Wet op het financieel toezicht, de Pensioenwet, de Wet verplichte beroepspensioenregeling, de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet aangepast. Ik laat de Elektriciteitswet en de Gaswet buiten beschouwing aangezien de netbeheerders de rechtsvorm van een NV of BV hebben, zie art. 10 lid 2 Elektriciteitswet en art. 2 lid 1 Gaswet. Ook de Wet op het financieel toezicht laat ik buiten beschouwing, zie voor zorgverzekeraars met de OWM als rechtsvorm, A.G.H. Klaassen, 'Van zorginstellingen, zorgverzekeraars en patiëntenverenigingen', *O&F* 2017, p. 16 e.v. De Pensioenwet en de Wet verplichte beroepspensioenregeling laat ik vanwege de omvang van de bijdrage buiten beschouwing.

[5]

[Kamerstukken II 2015/16, 34491, 3](#), p. 36.

[6]

[Kamerstukken II 2015/16, 34491, 3](#), p. 3, zoals deze zijn aangekondigd in de brief aan de Tweede Kamer van 12 november 2013 ([Kamerstukken II 2013/14, 33750 VI](#), 31).

[7]

[Kamerstukken II 2012/13, 33495, 5](#), p. 2.

[8]

[Kamerstukken II 2013/14, 33750 VI](#), 31, p. 2-4. Zie ook [Kamerstukken II 2013/14, 28479, 69](#), p. 7, dit is de brief van de Minister van Economische Zaken naar aanleiding van de aanbevelingen van de commissie Halsema.

[9]

Zie paragraaf 3.

[10]

Voor de toepassing van Boek 2 BW maakt het strikt genomen niet uit hoe het orgaan door de rechtspersoon zelf wordt genoemd. Het gaat om de (toezichts)taak die aan het orgaan is toegekend, zie [Kamerstukken II 2015/16, 34491, 3](#), p. 20.

[11]

[Kamerstukken II 2015/16, 34491, 3](#), p. 2.

[12]

[Kamerstukken II 2015/16, 34491, 3](#), p. 3.

[13]

[Kamerstukken II 2015/16, 34491, 3](#), p. 36.

[14]

[Kamerstukken II 2015/16, 34491, 3](#), p. 3. Het wetsvoorstel zelf is overigens niet gekoppeld aan bepaalde huidige of toekomstige sectorspecifieke regelgeving.

[15]

Zie ook C.H.C. Overes, 'Het wetsvoorstel Bestuur en toezicht rechtspersonen in relatie tot de onderwijssector', in: J.M. Blanco Fernández e.a., *Bestuur en toezicht bij rechtspersonen, mede in de semipublieke en non-profitsector* (preadvies Vereniging Handelsrecht), Zutphen: Paris 2016, p. 76; W.N. Schreuder & J.H. Broek, 'Wijziging van de Woningwet: governance van 'toegelaten instellingen'', *TvOB* 2013, p. 89.

[16]

Wet van 4 februari 2010 tot wijziging van de Wet op het primair onderwijs, de Wet op de expertisecentra, de Wet op het voortgezet onderwijs, de Wet medezeggenschap op scholen en de Leerplichtwet 1969 in verband met de invoering van bekostigingsvoorschriften voor minimumleerresultaten, alsmede een aanvulling van de interventiemogelijkheden in het kader van het overheidstoezicht, en de verbetering van het intern toezicht, *Stb.* 2010, 80 en wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek en enige andere wetten onder meer in verband met de verbetering van het bestuur bij de instellingen voor hoger onderwijs, de collegegeldsystematiek en de rechtspositie van studenten (versterking besturing), *Stb.* 2010, 119.

[17]

[Kamerstukken II 2014/15, 34251, 3](#), p. 25 en [Kamerstukken II 2015/16, 34251, 44](#), p. 3.

[18]

Wet van 20 maart 2015, houdende herziening van de regels over toegelaten instellingen en instelling van een Financiële Autoriteit woningcorporaties (Herzieningswet toegelaten instellingen volkshuisvesting) en Wet van 20 maart 2015 tot wijziging van de Herzieningswet toegelaten instellingen volkshuisvesting, *Stb.* 2015, 145 en 146.

[19]

Wijziging van de Huisvestingswet 2014, de Wet op de huurtoeslag, de Woningwet en enkele andere wetten teneinde daarin een aantal technische wijzigingen en een aantal wijzigingen met beperkte beleidsmatige gevolgen aan te brengen (Veegwet wonen), *Stb.* 2017, 25.

[20]

Stb. 2017, 111.

[21]

Hoewel de bepalingen over goed bestuur uit het wetsvoorstel Wcz geen onderdeel gaan uitmaken van de zorgwetgeving zijn de desbetreffende bepalingen in mijn ogen nog relevant, omdat deze laten zien dat de Minister van VWS overwegend dezelfde plannen had als de Ministers van OCW en W&R met hun aanpassingen van de sectorale wetten en de Minister van VenJ in het wetsvoorstel WBTR.

[22]

Zie de brief van 8 februari 2013 (Gezamenlijke agenda VWS 'Van systemen naar mensen'), bijlage bij [Kamerstukken I 2012/13, 32620, C.](#)

[23]

[Kamerstukken II 2015/16, 32012, 37](#), p. 6.

[24]

Art. 6.1.-6.5. Uitvoeringsbesluit WTZi.

[25]

Alleen voor de NV, BV, coöperatie en OWM bestaat een dergelijke grondslag, zie art. 2:140 BW; art. 2:250 BW en art. 2:57 BW.

[26]

Art. 9.1.4. lid 1 WEB; art. 9.51 lid 2 WHW jo. art. 9.7 lid 1 WHW en art. 10.3d lid 1 WHW.

[27]

Art. 17a en 17b WPO en art. 24d en 24e WVO. Zie ook art. 5 lid 2 Code goed bestuur Primair Onderwijs.

[28]

Art. 30 lid 1 Wonw.

[29]

Art. 6.1 lid 1 onder a Uitvoeringsbesluit WTZi. Zie art. 2.1 lid 4 Uitvoeringsbesluit WTZi voor welke instellingen dit artikel van toepassing is. Zie ook art. 40 lid 1 wetsvoorstel Wcz.

[30]

In de WPO en WVO wordt de term 'het interne toezichthoudende orgaan' gehanteerd. Voor het gemak zal ik steeds de term 'raad van toezicht' gebruiken.

[31]

Art. IX, zie [Kamerstukken II 2015/16, 34468, 2](#), p. 5 en [Kamerstukken II 2015/16, 34468, 3](#), p. 6.

[32]

Een vraag van de D66-fractie is of de regering kan toelichten waarom niet is gekozen voor een verplichtende keuze voor een vorm van toezicht, zie [Kamerstukken II 2015/16, 34491, 5](#), p. 4.

[33]

Wanneer de taakomschrijving vervalt in de sectorale wetten (zie paragraaf 4.3) is het wel noodzakelijk dat genoemd wordt dat het gaat om een raad van commissarissen in de zin van Boek 2 BW.

[34]

Overigens moet de opzet van de desbetreffende wet en de toegestane bestuursmodellen dat wel toelaten, zie de WPO en de WVO. Zie ook B.C.M. Waaijer, 'Wat betekent het wetsvoorstel voor de statutaire inrichting van vereniging en stichtingen?', in: J.M. Blanco Fernández e.a., *Bestuur en toezicht bij rechtspersonen, mede in de semipublieke en non-profitsector* (preadvies Vereniging Handelsrecht), Zutphen: Paris 2016, p. 62. Dit geldt ook voor de governancecodes.

[35]

Voor de NV, BV, coöperatie en OWM bestaat deze regel al, zie art. 2:140 BW; art. 2:250 BW en art. 2:57 BW.

[36]

Art. 30 lid 1 Wonw. Sinds 1 juli 2017 schrijft art. 25 lid 1 Woningwet voor dat ook bestuurders natuurlijke personen moeten zijn.

[37]

Art. 40 lid 1 onder b en c wetsvoorstel Wcz.

[38]

Art. 9.51 lid 2 WHW jo. art. 9.7 lid 1 WHW.

[39]

Art. 9.7 lid 2 WHW.

[40]

Zie art. XII, [Kamerstukken II 2015/16, 34491, 2](#). Art. 30 lid 1 Wonw wordt ook door de Veegwet wonen niet gewijzigd.

[41]

Art. 2:57/140/250 lid 2 BW.

[42]

Het woord organisatie is toegevoegd omdat niet alle verenigingen en stichtingen een onderneming drijven, zie [Kamerstukken II 2015/16, 34491, 3](#), p. 5.

[43]

Art. 31 lid 1 Wonw; art. 6.1 lid 1 onder a Uitvoeringsbesluit WTZi. Vgl. art. 40 lid 1 onder a wetsvoorstel Wcz.

[44]

Met het wetsvoorstel WBTR vervallen van art. 31 lid 1 Wonw de eerste en tweede volzin. Zie [Kamerstukken II 2015/16, 34491, 2](#), p. 14.

[45]

Art. 17c lid 1 aanhef WPO; art. 24e1 lid 1 aanhef WVO; art. 9.1.4 lid 3 aanhef WEB; art. 9.51 lid 2 WHW jo. art. 9.8 lid 1 aanhef en art. 10.3d WHW.

[46]

Zie art. 17c lid 1 WPO; art. 24e1 lid 1 WVO; art. 9.1.4 lid 3 WEB; art. 9.51 lid 2 WHW jo. art. 9.8 lid 1 WHW en art. 10.3d WHW.

[47]

Zie [Kamerstukken II 2008/09, 31828, 3](#), p. 26 en [Kamerstukken I 2009/10, 31828, C](#), p. 15.

[48]

Zie art. 17c lid 4 WPO; art. 24e1 lid 4 WVO, art. 9.1.4. lid 3 WEB, art. 9.51 lid 2 WHW jo. art. 9.8 lid 1 onder a WHW en art. 10.3d lid 2 WHW.

[49]

Een voordeel van een algemene taakomschrijving in Boek 2 BW is dat deze voor alle toezichthouders, al dan niet actief in semipublieke sectoren, dezelfde is, zo staat in de brief van de Minister van Economische Zaken naar aanleiding van het rapport van de commissie Halsema. [Kamerstukken II 2013/14, 33750 VI](#), 31, p. 4.

[50]

Klaassen, *TvGR* 2016, p. 135.

[51]

Dit is niet mogelijk als de desbetreffende onderwijswet ook geldt voor publiekrechtelijke rechtspersonen. Hierbij dient ook rekening te worden gehouden of er toezicht wordt gehouden op de rechtspersoon of de instelling, zie hierover Overes, *Preadvies* 2016, p. 83.

[52]

Nadere invulling van de taken, vanwege de verschillende doelstellingen in de sectoren wonen, zorg en onderwijs, zal per sector kunnen verschillen, zie [Kamerstukken II 2013/14, 33750 VI](#), 31, p. 3.

[53]

Zie [Kamerstukken II 2013/14, 28479, 69](#), p. 14, waarin staat dat in sectorspecifieke wetgeving een nadere concretisering van taken voor interne toezichthouders kan worden uitgewerkt. Gedacht wordt aan het expliciet benoemen van toezien houden op het goed verrichten van de publieke taak van instellingen of over het zorgdragen voor goed zicht op financiële risico's van bestuurders.

[54]

Daarnaast kunnen sectorale governancecodes nog een aanvulling bevatten. Zie bijvoorbeeld art. III.1.1 Branchecode goed bestuur

hogescholen over een toetsingskader dat de raad van toezicht bij zijn taak dient te hanteren of bepaling 6.4.2. Governancecode Zorg.

[55]

De schorsing kan te allen tijde worden opgeheven door het orgaan dat of de persoon die bevoegd is tot benoeming.

[56]

Art. 17c lid 4 WPO; art. 24e1 lid 4 WVO; art. 9.1.4. lid 3 onder a WEB; art. 9.51 lid 2 WHW jo. art. 9.8 lid 1 onder a WHW; art. 10.3.d lid 2 onder a WHW; art. 25 lid 6 Wonw.

[57]

Bepaling 6.5.2 Governancecode Zorg.

[58]

Art. 30 lid 2 Wonw. Dit geldt ook voor woningcorporaties met de rechtsvorm vereniging. De Woningwet wijkt hiermee af van Boek 2 BW. Zie Bijlage 3 van de Governancecode Woningcorporaties. Zie hierover M.C.P. van Dongen & J.P.W.V. Hopmans, 'Herzieningswet toegelaten instellingen volkshuisvesting; een gemiste kans?', *TvOB* 2015, p. 125 en C.H.C. Overes, 'Worstelen met governance van semipublieke instellingen en pensioenfondsen', *WPNR* 2013/6996, par. 5. Met de Veegwet wonen zijn een nieuw lid 4 en lid 5 aan art. 25 Wonw toegevoegd en daarmee wordt de positie van de algemene (leden)vergadering enigszins versterkt. Zie hiervoor het amendement van Albert de Vries ([Kamerstukken II 2016/17, 34468, 17](#)). De minister heeft het oordeel over dit amendement aan de Tweede Kamer overgelaten omdat het in praktijk niet zou moeten leiden tot onwerkbare situaties ([Kamerstukken II 2016/17, 34468, 18](#), p. 3).

[59]

Bepaling 6.2.2 Governancecode Zorg (tenzij deze bevoegdheden wettelijk of statutair aan de algemene vergadering of een andere instantie zijn toegekend).

[60]

Art. 5 en 23 Code Goed Bestuur Primair Onderwijs; hfdst. 4.2 onder 29-32 Code Goed Onderwijsbestuur VO; hfdst. 4 onder 12 Branchecode goed bestuur in het mbo; art. III.2.1 Branchecode goed bestuur hogescholen; art. 3.3.3 Code goed bestuur universiteiten 2013.

[61]

Bepaling 6.2.2 Governancecode Zorg (tenzij deze bevoegdheden wettelijk of statutair aan de algemene vergadering of een andere instantie zijn toegekend).

[62]

Hfdst. 4 onder 12 Branchecode goed bestuur in het mbo. Zie ook J.M.A. Wintgens-van Luijn, 'De stichting in het onderwijs', *WPNR* 2015/7088, par. 4.

[63]

Art. 33 lid 1 Wonw.

[64]

Art. 25 Code Goed Bestuur Primair Onderwijs; hfdst. 4.2 onder 35 Code Goed Onderwijsbestuur VO; hfdst. 4 onder 12 Branchecode goed bestuur in het mbo; bepaling 6.2.5 Governancecode Zorg. Vgl. 3.4.1 Code goed bestuur universiteiten 2013 en art. 9.7 lid 7 WHW. Zie ook bepaling 3.15 Governancecode Woningcorporaties.

[65]

Art. 17c lid 1 WPO; art. 24e1 lid 1 WVO; art. 9.1.4. lid 3 WEB; art. 9.51 lid 2 WHW jo. art. 9.8 lid 1 WHW; art. 10.3d lid 2 WHW; art. 26 lid 1 Wonw. Zie ook art. 21 Btiv.

[66]

Bepaling 5.2.2 Governancecode Zorg.

[67]

Art. 40 lid 1 onder e wetsvoorstel Wcz.

[68]

Wettelijke verplichtingen zoals art. 7 lid 2 WMCZ zullen uiteraard in acht moeten worden genomen.

[69]

Zie de voorgestelde aanpassing van het huidige lid 4 van art. 2:286 BW. Het wetsvoorstel regelt dus niet welk orgaan bevoegd is.

[70]

In de statuten kan nader worden bepaald wanneer er sprake is van belet.

[71]

Art. 25 lid 7 en art. 30 lid 11 Wonw.

[72]

Art. XII, zie [Kamerstukken II 2015/16, 34491, 2](#), p. 14.

[73]

Zie hfdst. 4 onder 10 Branche-code goed bestuur in het mbo; art. III.1.12 Branche-code goed bestuur Hogescholen.

[74]

Bepaling 3.28 Governance-code Woningcorporaties.

[75]

Art. 32 Wonw.

[76]

Art. XII, zie [Kamerstukken II 2015/16, 34491, 2](#), p. 14. Zie ook bepaling 3.24 en bepaling 5.5 van de Governance-code Woningcorporaties.

[77]

Art. 9.6 lid 2 WHW.

[78]

Art. 17 en 22 Code Goed Bestuur Primair Onderwijs; hfdst. 4.1 onder 10 en hfdst. 4.2 onder 25 Code Goed Onderwijsbestuur VO; hfdst. 3 onder 3 Branche-code goed bestuur in het mbo; art. 2.1.3 en 2.1.5 Code goed bestuur universiteiten 2013. In art. III.1.6 Branche-code goed bestuur hogescholen staat alleen de 'haalplicht' voor leden van de raad van toezicht, een plicht voor het bestuur ontbreekt.

[79]

[Kamerstukken II 2013/14, 32012, 15](#), p. 5 en [Kamerstukken II 2014/15, 32012, 24](#), p. 44.

[80]

Bepaling 5.6 en bepaling 5.4.2 Governance-code Zorg. Vgl. art. 3.1.4 Zorgbrede Governance-code 2010.

[81]

[Kamerstukken II 2015/16, 34491, 3](#), p. 4.

[82]

Art. 30 lid 1 Wonw. Dit lid wordt door het wetsvoorstel WBTR niet aangepast.

[83]

Art. 6.1. Uitvoeringsbesluit WTZi. Zie ook art. 40 lid 1 onder a wetsvoorstel Wcz. Uit de MvT blijkt duidelijk de voorkeur voor raad van toezicht of raad van commissarissen. Een afzonderlijk orgaan, naast het bestuur, voor het interne toezicht wordt van belang geacht voor een helder onderscheid in taken en bevoegdheden, zie [Kamerstukken II 2009/10, 32402, 3](#), p. 142.

[84]

[Kamerstukken II 2014/15, 33966, 11](#), p. 72. Ander argument was dat een dergelijk model ook niet eerder in de sector is toegepast.

[85]

Stb. 2005, 575. Zie ook *Stb.* 2007, 461.

[86]

Art. 17b lid 1 WPO; art. 24e lid 1 WVO. Zie Overes, Preadvies 2016, p. 77.

[87]

Art. 9.1.8 WEB; art. 9.51 lid 2 WHW en art. 10.3d lid 7 WHW. Zie verder de aanbeveling van Overes, Preadvies 2016, p. 85 om de onderwijswetgeving en Boek 2 BW beter op elkaar te laten aansluiten.

[88]

Algemeen: C.H.C. Overes, 'Bestuurlijke inrichting van semipublieke instellingen. Meer of minder sectorspecifieke regels?', in: L. Timmerman e.a., *Eenheid en verscheidenheid in het ondernemingsrecht*, IVO deel 98, Deventer: Wolters Kluwer 2016, p. 50/51; H.E. Boschma e.a., 'Naar een betere regeling van bestuur en toezicht bij verenigingen en stichtingen in de semipublieke sector', *RMThemis* 2014, p. 163; L.G.H.J. Houwen, 'Herzieningswet bestuur en toezicht: effecten voor het semipublieke domein', *TvOB* 2014, p. 140. Voor woningcorporaties: Overes, 'WPNR 2013/6996; Van Olffen & Van Dijk, *Ondernemingsrecht* 2013/42 (par. 2.2); L.W.J. Hoppenbrouwers & G.J.C. Rensen, 'De notaris en de woningcorporaties', *WPNR* 2015/7088, par. 3; Van Dongen & Hopmans, *TvOB* 2015, p. 125; H. Koster, 'De vernieuwde Woningwet: Herzieningswet toegelaten instellingen volkshuisvesting', *Ondernemingsrecht* 2016/62 (p. 294). Voor de zorg: A.G.H. Klaassen, 'Professionalisering van intern toezicht bij zorgaanbieder', *TvGR* 2013, p. 336.

[89]

Bij de herziening van de pensioenwet bleek dat de bezwaren van de regering zich niet richten op het *one tier* bestuursmodel als zodanig. [Kamerstukken II 2012/13, 33182, 11](#), p. 5 en [Kamerstukken II 2011/12, 33182, 8](#), p. 2.

[90]

MvT bij Voorontwerp, p. 18.

[91]

Art. 31 lid 12^e zin Wonw.

[92]

Er bestaan ook geen plannen om de verbinding met het maatschappelijk belang voor te schrijven, zie [Kamerstukken II 2015/16, 34251, 6](#), p. 36.

[93]

Art. 14 en 21 Code Goed Bestuur Primair Onderwijs, hfdst. 4.1 onder 3 en hfdst. 4.2 onder 18 Code Goed Onderwijsbestuur VO; hfdst. 4 Branchecode goed bestuur in het mbo; art. III.1.2 Branchecode goed bestuur hogescholen; art. 2.1.2 en 3.1.1. Code goed bestuur universiteiten 2013.

[94]

Bepaling 5.3. en bepaling 6.4.1 Governancecode Zorg.

[95]

Toezicht-, goedkeurings-, advies-en werkgeversfunctie.

[96]

Overes, *WPNR* 2013/6996; Houwen, *TvOB* 2014, p. 145; Van Olffen & Van Dijk, *Ondernemingsrecht* 2013/42, par. 2.4; Van Dongen & Hopmans, *TvOB* 2015, p. 126.

[97]

De belangenafweging kan beïnvloed worden door de taakomschrijving in publiekrechtelijke sectorale regels of het statutaire doel.

[98]

E. Plomp, 'De Wet bestuur en toezicht rechtspersonen: een aanwinst voor de zorgsector?', in: J.M. Blanco Fernández e.a., *Bestuur en toezicht bij rechtspersonen, mede in de semipublieke en non-profitsector* (preadvies Vereniging Handelsrecht), Zutphen: Paris 2016, p. 134 e.v.

[99]

Sommige sectorale wetten bevatten wel bepalingen over incompatibiliteiten. Zie bijvoorbeeld art. 25 lid 6 en art. 30 lid 6 Wonw, deze artikelen verklaren een aantal functies onverenigbaar met de functie van bestuurder dan wel commissaris.

[100]

Art. 19 lid 3 en art. 24 lid 3 Code Goed Bestuur Primair Onderwijs; hfdst. 2.1 onder 6 en hfdst. 4.2 onder 38-40 Code Goed Onderwijsbestuur VO; hfdst. 3 onder 12 en hfdst. 4 onder 17 Branchecode goed bestuur in het mbo; art. II.2.1-II.2.3 en art. III.4.4 en III.4.5 Branchecode goed bestuur hogescholen; art. 2.3.1-2.3.3 en vgl. art. 3.2.2 Code goed bestuur universiteiten 2013; bepalingen 3.7, 3.8, 3.25 en 3.26 Governancecode Woningcorporaties 2015; bepalingen 2.6.1-2.6.3 Governancecode Zorg.

[101]

[Kamerstukken II 2013/14, 28479, 69](#), p. 10.

[102]

Naar huidig en komend recht kunnen bestuurders van alle rechtspersonen bij onbehoorlijke taakvervulling aansprakelijk worden gesteld, zie art. 2:9 BW en art. 2:9b BW (nieuw).

[103]

Zie voor de van overeenkomstige toepassing verklaring van art. 2:9 BW; de NV (art. 2:149 BW), de BV (art. 2:259 BW), de commerciële vereniging (art. 2:50a BW), de coöperatie en OWM (art. 2:50a en 2:53a lid 1 BW) en de commerciële stichting (art. 2:300a BW).

[104]

Art. 31 lid 3 Wonw.

[105]

[Kamerstukken II 2012/13, 33495, 10](#), p. 23. Zie ook [Kamerstukken II 2014/15, 34251, 3](#), p. 25.

[106]

Art. 40 lid 5 wetsvoorstel Wcz.

[107]

Art. 2:138 BW (jo. art. 2:149 BW) gelden op grond van schakelbepalingen ook voor de commerciële vereniging, de coöperatie, de OWM en de commerciële stichting (art. 2:50a BW, art. 2:53a BW en art. 2:300a BW).

[108]

Zie art. 6b lid 1 onder b Vpb.

[109]

Zie art. 5 lid 1 onder c Vpb.

[110]

Art. 5 lid 1 onder d Vpb (oud) is per 1 januari 2008 vervallen. Zie ook [Kamerstukken II 2007/08, 31205, 3](#), p. 37.

[111]

De overheid is verantwoordelijk voor de continuïteit van het onderwijs- en zorgaanbod, niet voor de continuïteit van de instelling. Zie [Kamerstukken II 2014/15, 33822, 4](#), p. 4 en [Kamerstukken II 2008/09, 29453, 101](#), p. 3 en [Kamerstukken II 2015/16, 29453, 400](#), p. 6. Zie ook Schreuder & Broek, *TvOB* 2013, p. 92.

[112]

[Kamerstukken II 2015/16, 34491, 4](#), p. 9.

[113]

In de consultatie is erop gewezen dat de toepassing van de bedoelde regeling op alle rechtspersonen, het voor kleine, niet-commerciële verenigingen en stichtingen moeilijker kan maken om vrijwilligers te vinden voor de vervulling van bestuurs- of commissarisfuncties. Ook de Commissie vennootschapsrecht heeft op dit risico gewezen.

[114]

Art. 2:9c lid 2 BW (nieuw).

[115]

Klaassen, *O&F* 2017, p. 29.

[116]

Zie ook Overes, *Preadvies* 2016, p. 96. Dit geldt voor het basis- en voortgezet onderwijs. Volgens M. Honingh & E. Hooge, *Goed bestuur in het primair onderwijs Eindrapportage Monitor Goed Bestuur in het primair onderwijs*, Nijmegen/Amsterdam 2012, p. 5 en p. 21/22 is van alle bestuurders in het primair onderwijs 57% een ouder. Overigens daalt dit percentage wel.

[117]

Op advies van de Commissie vennootschapsrecht zijn deze ontslaggronden ontleend aan de regeling voor ontslag van een commissaris van een structuurvennootschap door de Ondernemingskamer (zie art. 2:161/271 lid 2 BW).

[118]

[Kamerstukken II 2015/16, 34491, 3](#), p. 7-8. Zie over de verruiming van de ontslaggronden: M. Koelemeijer, 'De nieuwe ontslagregeling voor de stichting, naar een beter bestuur en toezicht?', *TvOB* 2016/1, p. 29 en Overes, Preadvies 2016, p. 99.

[119]

Dit kan op instemming rekenen in de literatuur: Boschma e.a., *RMThemis* 2014, p. 170; Koelemeijer, *TvOB* 2016/1, p. 29; Overes, Preadvies 2016, p. 100.

[120]

[Kamerstukken II 2015/16, 34491, 3](#), p. 35. De minister gaat nog onderzoeken of art. 2:298 BW van toepassing kan worden verklaard op verenigingen die onderwijsinstellingen in stand houden, zie [Kamerstukken II 2014/15, 34251, 3](#), p. 25 en [Kamerstukken I 2015/16, 34251, C](#), p. 48.

[121]

Art. 163b WPO; art. 103g WVO; art. 9.1.4a WEB; art. 9.51 lid 2 WHW jo. art. 9.9a WHW en art. 10.3e WHW.

[122]

Overes, Preadvies 2016, p. 101. [Kamerstukken II 2012/13, 33495, 10](#), p. 23.

[123]

Kamerstukken II 2015/16, 32012, 35, p. 8. Volgens J.G. Sijmons, Over de 'open normen' van goed bestuur en handhaving na invoering van de WKKGZ, *TvGR* 2016, p. 90 bestaat daarvoor geen grondslag in de WKKGZ.

[124]

[Kamerstukken II 2010/11, 32769, 3](#), p. 26.

[125]

[Kamerstukken II 2011/12, 32769, 8](#), p. 30. Zie ook art. 61d Wonw en M.F. Nolten, 'De aanwijzingsbevoegdheid tot ontslag van de bestuurder: veel ruis in vier sectoren', *Tijdschrift voor Arbeid & Onderneming* 2013, p. 64.

[126]

Hoppenbrouwers & Rensen, *WPNR* 2015/7088, par. 3.3 vinden dit vanuit governanceperspectief opmerkelijk. Zie ook Koster, *Ondernemingsrecht* 2016/62 (p. 294/295).

[127]

Dit is de tekst van art. 33 lid 1 Wonw per 1 juli 2017. Onduidelijk was of de Ondernemingskamer exclusief bevoegd is, zie [Kamerstukken II 2015/16, 34468, 3](#), p. 9. Art. 33 lid 1 Wonw wordt door de WBTR niet aangepast.

[128]

Art. 40 lid 4 wetsvoorstel Wcz.

[129]

Art. 39 Wonw.

[130]

Art. 6.2 Uitvoeringsbesluit WTZi.

[131]

Art. 9 Wmcz (nieuw) en de toelichting bij het voorontwerp. Zie hierover www.internetconsultatie.nl/wijziging_wet_medezeggenschap_clienten_zorgsector/details. Zie ook art. 41 lid 3 wetsvoorstel Wcz.

[132]

[Kamerstukken II 2013/14, 33495, 56](#), p. 50. Zie M.C.P. van Dongen, 'De Wet versterking bestuurskracht onderwijsinstellingen; de balans hersteld?', *TvOB* 2016/5, p. 158.

[133]

De Staat kan een belanghebbende zijn in de zin van art. 2:298 BW, zie [Kamerstukken II 2015/16, 34491, 3](#), p. 35 en Rb. 's-Hertogenbosch 30 januari 2008, *JOR* 2008/69.

[134]

Zie ook Overes, *WPNR* 2013/6996, par. 6; Plomp, *Preadvies* 2016, p. 142.

[135]

Voor de zorg: Plomp, *Preadvies* 2016, p. 142; Klaassen, *O&F* 2017, p. 32 en 33. Zie ook Nolen, *Tijdschrift voor Arbeid & Onderneming* 2013, p. 63 e.v.

[136]

Overes, *WPNR* 2013/6996, par. 6; Boschma e.a., *RMThemis* 2014, p. 171; Houwen, *TvOB* 2014, p. 147; (voor de zorg) Klaassen, *TvGR* 2016, p. 138.

[137]

Vraag is of art. 33 lid 1 *Wonw* ook voor de vereniging kan vervallen. Dit kan als de algemene (leden)vergadering de bevoegdheid tot ontslag krijgt of art. 2:298 *BW* kan in de *Woningwet* van overeenkomstige toepassing worden verklaard. De eerste mogelijkheid sluit beter aan bij *Boek 2 BW*. Zie ook Houwen, *TvOB* 2014, p. 146.

[138]

Zie over het begrip belanghebbende: Houwen, *TvOB* 2014, p. 146; Overes, *Preadvies* 2016, p. 100.

[139]

[Kamerstukken II 2010/11, 32887, 3](#), p. 5.

[140]

Overes, *WPNR* 2013/6996, par. 7. Zie ook [Kamerstukken II 2010/11, 32769, 3](#), p. 51. De minister heeft deze bevoegdheid gekregen om te kunnen optreden in gevallen waarin organen en andere betrokkenen hun verantwoordelijkheid niet nemen, terwijl de ernst van de situatie ingrijpen nodig maakt in het algemeen belang.

[141]

Dit geldt ook voor de niet commerciële vereniging, zie hierover Klaassen, *O&F* 2017, p. 30/31 en p. 34.

[142]

Voor de *WPO* en *WVO* ligt dit minder voor de hand.

[143]

De aanwijzingsbevoegdheid staat in de *WKKGZ*.